

Sergiu Celac dezvaluie culisele redactarii Strategiei Nationale pentru Dezvoltare Durabila a Romaniei

Interviu realizat de Roxana Mazilu

Revista Eu.Ro.Com, Nr 45, Decembrie 2008 - Ianuarie 2009

Link: <http://eurocom.gm.ro/articol/?artID=2&nr=45>

Unul dintre ultimele documente aprobate de guvern inainte de alegeri a fost si cel mai important. Strategia Nationala pentru Dezvoltare Durabila a Romaniei pina in 2030 exista si, mai mult, va fi cu siguranta implementata. Pentru Romania documentul reprezinta coloana vertebrala a dezvoltarii in urmatoarele doua decenii. Putini stiu insa ca Strategia este rezultatul unui proces complicat de colaborare, consultare si redactare coordonat de Centrul National pentru Dezvoltare Durabila, iar editorul textului final, dupa luni de dileme si dispute, este diplomatul Sergiu Celac.

- Care a fost soarta primei Strategii Nationale pentru Dezvoltare Durabila din 1999?

Documentul la care am lucrat atunci timp de doi ani a fost o prima incercare in care am cistigat cu totii experienta. Vreau sa va spun ca primele sapte sedinte ale grupului de lucru constituit atunci, precum si cel putin trei sau patru dintre dezbaterile intr-un cadru mai larg, care aveau loc la guvern, au fost consacrate aproape integral lamuririi notiunilor cu care trebuia sa operam. Pe atunci lumea nu stia ce inseamna dezvoltare durabila, confunda sensul planificarii strategice in conditiile economiei de piata cu indeletnicirile vechiului Comitet de Stat al Planificarii. Foarte mult timp s-a cheltuit pentru a ne pune de acord asupra continutului notiunilor de baza.

"Elaborarea strategiei a fost un proces de invatare"

- A fost diferit procesul de realizare a celei de-a doua Strategii?

In mod salutar, lucrul la noua versiune a Strategiei a scos in evidenta faptul ca, atat la nivelul institutiilor si autoritatilor de stat locale si centrale, cit si la nivelul cetateanului si al ONG-urilor, asemenea lamuriri nu mai sint necesare. Oamenii stiu acum ce este dezvoltarea durabila, stiu de ce trebuie sa schimbam macazul catre un nou model de dezvoltare respectuos fata de natura si eficient din punct de vedere economic. In aceste conditii, procesul elaborarii noii Strategii, care este, de fapt, prima Strategie serioasa pe termen lung, a fost mai usor. Pe de alta parte, a fost mai greu din cauza ciocnirilor de interese si preferinte.

Am inceput cu schitarea cadrului conceptual. Aceasta a fost operatiunea cea mai anevoioasa, dar si cea mai putin disputata. Primele doua sesiuni ale Consiliului National de Dezbateri Publice, care au avut loc la Academia Romana, au fost dedicate discutarii sumarului. Acesta a ramas asa cum a fost conceput initial, doar cu unele modificari minore.

- Cum ati ajuns la date corecte, intr-un continut atat de complex?

Prin folosirea instrumentelor prognozei si ale planificarii strategice, doua notiuni care nu trebuie confundate. Lucrul acesta il spun pentru ca una dintre institutiile de care ne-am simtit cel mai aproape in scrierea acestei Strategii a fost Comisia Nationala de Prognoza, pentru ca aceasta ne-a dat o idee despre ce este realist posibil. Planificarea strategica are un caracter normativ, ducind la fixarea unor tinte care pornesc mai mult de la deziderate si intuitie. Atunci cind propui obiective pentru urmasorii 15-20 de ani si trebuie sa fundamentezi pasii necesari pentru a ajunge acolo, sprijinul tehnicii specifice prognozei este o necesitate absoluta. Nu este de ajuns ca tintele propuse sa fie atragatoare. Trebuie sa ai confirmarea faptului ca ele sint si realiste, sa vezi care dintre tendintele actuale trebuie regindite sau chiar inversate.

- Cum a fost primit proiectul in regiuni?

Dupa cum spuneam, elaborarea Strategiei a fost un proces de invatare. Faptul ca am avut o participare nu numai numeroasa, dar si activa in dezbaterile dintre cele opt regiuni de dezvoltare ale Romaniei, dovedeste dinamismul acestora. As spune ca in toate regiunile ne-am ales cu propuneri, idei care se regasesc in materialul final. Vorbesc despre nivelul regional, pentru ca in continuare marile proiecte si cele mai substantiale sume vor fi valorificate la nivelul regiunilor, judetelor si al localitatilor. Autoritatile centrale vor pastra anumite pirghii in privinta stabilirii prioritatilor in alocarea de resurse, dar decizia concreta se va muta acolo unde este cazul sa fie la fata locului.

"Romania s-a inscris deja pe o traiectorie destul de stabila"

- Ce contine nou si altfel Strategia Nationala pentru Dezvoltare Durabila?

Strategia este construita pe trei orizonturi de timp: 2013, 2020 si 2030. Pentru fiecare orizont ne-am straduit sa gasim o formulare succinta a obiectivelor centrale, care sa fie pe intelesul tuturor. Obiectivele strategice pe orizonturi de timp au format subiectul principal al discutiilor noastre cu ministerele si specialistii. Interesant este ca aceste obiective au trebuit sa fie corectate in sus, nu in jos, deoarece erau sub potentialul real al tarii. Ne dorim ca pina in anul 2013 sa incorporam principiile dezvoltarii durabile in toate politicile publice si legislatia romaneasca. In 2020, la incheierea urmasorului exercitiu bugetar pe sapte ani al UE, ne vom apropia, la majoritatea indicatorilor, de media europeana. Iar in 2030 vom

atinge principalii indicatori ai dezvoltării din Uniunea Europeană, depășind în unele sectoare media. Vorbim de media de atunci a Uniunii.

- Si totuși, există și imprevizibilul, criza economică.

În lista factorilor de risc enumerați în strategie sunt menționați mai ales cei care provin din propriile noastre nepriceperi, dar avem și o listă de factori-surpriza care pot veni din exterior. Datorită orizontului de timp al acestei strategii, noi considerăm că, ceea ce acum este perceput ca o criză gravă, peste 20 de ani va tinde să se topească și să se atenueze. Finanțele vor reveni la normalitate, o normalitate care, în mod necesar, din cauza profunzimii acestei crize, va fi o alt fel de normalitate decât cea pe care am cunoscut-o până acum. Cu condiția de a nu face pe viitor prostii majore, eu cred că România s-a înscris deja pe o traiectorie destul de stabilă. Nu putem decât să sperăm că vom avea în continuare un echivalent al lui Mugur Isărescu la Banca Națională, ținând cont și de faptul că, după ce vom intra în zona Euro, se va pierde una dintre pilonii importante pe care România le-a folosit cu destulă măiestrie, anume politicile valutare și monetare.

- Din moment ce va exista Strategia scrisă, ce se va întâmpla după?

Strategia a fost aprobată de guvern la 12 noiembrie 2008. Textul proiectului a fost postat încă din iunie pe site-urile guvernului, Ministerului Mediului și Centrului Național pentru Dezvoltare Durabilă. S-au solicitat în această perioadă informații suplimentare, mai ales din partea instituțiilor și s-au adus corectivele necesare. Acum avem un text oficial..

"Categoric optimist"

- Ați spus, cu alte ocazii, că fondurile europene sunt insuficiente pentru dezvoltarea României. Credeti că se putea negocia altfel?

Eu nu cred că se putea negocia altfel, pentru că bugetul comunitar este croit pe niste tipare stabilite de cuantumul contribuțiilor naționale. Deci este vorba de împărțirea unui "tort" pe felii fixe. Se poate negocia ca felia care îți revine să fie cu un milimetru mai mare decât a vecinului, dar nu de acolo vine suplimentul care ne lipsește. Am observat, pe parcursul elaborării strategiei, că sunt anumite domenii (infrastructura, energia, apa, deșeurile) în care angajamentele asumate prin Tratatul de Aderare și acquisul comunitar nu își găsesc echivalentul în fondurile disponibile. Eu aș adresa un indemn către viitorul guvern și parlament de a fi mai creativi și imaginativi în atragerea unor surse suplimentare de capital.

Aceasta poate suna idealist in conditiile crizei, dar pina acum nu s-a inventat decit un numar restrins de modalitati. Una este marirea indatorarii externe. Faptul ca avem o datorie publica mica ne-a salvat pina acum de turbulente financiare grave si inca mai avem o marja de sporire a acesteia, dar trebuie sa fim prudenti. A doua cale o reprezinta concesiunile si parteneriatele public-privat pe care le vad ca pe o cale principala pentru asigurarea investitiilor necesare in utilitati si infrastructura, mai ales la nivelul comunitatilor locale.

- Sinteti optimist cu privire la viitorul Strategiei?

Categoric optimist. In primul rind, pentru ca producerea unei astfel de strategii este o obligatie de stat membru al Uniunii Europene. O data la doi ani trebuie sa raportam asupra rezultatelor. In al doilea rind, insasi strategia pentru Dezvoltare Durabila a UE se reinnoieste, iar noi sintem obligati sa ne spunem punctul de vedere printr-o asemenea strategie la nivel national. In al treilea rind, sint optimist, pentru ca, in acest scop, s-a instituit o structura specific romaneasca care nu mai exista in alta parte. Am creat un mecanism de implementare si raportare care cuprinde o structura de stat, ca parte a guvernului, iar paralel va functiona un consiliu consultativ format din comunitatea stiintifica si societatea civila. Acest consiliu va fi mult mai mult decit un simplu sfatuitor al guvernului, pentru ca strategia prevede obligatia consiliului de a prezenta un raport anual parlamentului asupra executarii strategiei in mod autonom, care poate sa nu coincida cu cel al guvernului si care are valoare egala cu acesta. Intr-o astfel de situatie, transarea se va face de catre parlamentul suveran al tarii. Acest mecanism are sanse mari sa functioneze bine si datorita faptului ca este pus sub egida Academiei Romane.

- Care e concluzia dvs. la finalul acestui proces de redactare?

A fost foarte greu cu unele institutii si persoane care nu au putut sa iasa din tiparele birocratice cu care s-au obisnuit. Le-am respectat opiniile, dar unele lucruri a trebuit sa le rescriem dupa tiparul convenit de la inceput pentru a pastra coerenta conceptuala. Acum, cind am ajuns la capatul lucrarii, am sentimentul ca am facut prea multe concesi.

Anul viitor incepe munca pentru a treia Strategie pentru Dezvoltare Durabila a Romaniei

- Ce urmeaza dupa ce ati terminat strategia?

Din 2009 vom incepe implementarea strategiei aprobate si in acelasi timp, vor demara lucrarile pentru elaborarea unei versiuni revizuite care trebuie incheiate pina in primavara anului 2011. Lucrul va incepe de indata ce se vor constitui organismele institutionale la nivelul guvernului si la nivelul societatii civile sub egida Academiei Romane. Noi, cei care am lucrat la Strategia actuala, cam stim cum o sa arate

viitoarea Strategie. Va fi mai scurta, nu va avea capitole pentru introducerea in subiect, pentru ca nu mai este nevoie. S-ar putea sa contina un capitol mai succint referitor la problemele specifice ale Romaniei, pentru ca acum avem din ce in ce mai putine probleme specifice si tot mai multe probleme comune cu celelalte state din UE.

- In ce domenii sintem mai aproape de statele comunitare si in care ne indepartam?

Identificarea acestor asemanari si diferente ne va ajuta in anii viitori sa ne modelam aliantele tactice in cadrul UE pentru promovarea interesului national in context comunitar. Si s-ar putea ca la unele puncte sa avem interese convergente cu unele tari si divergente pe alte probleme. De exemplu, in problema angajamentelor privind emisiile de gaze cu efect de sera si schimbarile climatice, noi avem o baza de alianta fireasca cu acele tari care se afla inca sub media UE. Aici sintem aliati firesti ai tarilor care au nevoie sa se dezvolte mai rapid pentru a recupera anumite handicapuri.

In general, sintem mai apropiati de vecinii nostri din aceasta zona a Europei. In domeniul energiei, Romania are o paleta mai vasta de posibile aliante in tripla ei calitate de tara producatoare, importatoare si de tranzit.

Schita biografica

Sergiu Celac s-a nascut in anul 1939 si a absolvit Facultatea de Litere din Bucuresti. Este unul dintre cei mai experimentati diplomati romani. In serviciul diplomatic a intrat in anul 1961, fiind, printre altele, interpret la intilnirile la nivel inalt. Dupa 1989 a fost primul ministru de externe al Romaniei postcomuniste si apoi ambasador in Marea Britanie si Irlanda. In perioada ministeriatului lui Adrian Severin a fost trimis special in Asia Centrala, Caucaz, Balcani, Orientul Mijlociu. In ultimii cinci ani a lucrat in Atena - la Centrul International de Studii asupra Marii Negre, obtinind o expertiza in domeniul colaborarii regionale, in special pe problemele energetice si de mediu. In prezent, activeaza ca vicepresedinte al Asociatiei Romane pentru Clubul de la Roma si este Senior Advisor la Centrul National pentru Dezvoltare Durabila, participind, in calitate de expert, la numeroase intilniri si dezbateri internationale si regionale.